

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบกับการสังเกตโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในการไปเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิจัย

- 1) สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) สภาพการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 การอภิปรายผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและนักเรียน ดังมีรายละเอียดปรากฏตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 8 ต่อไปนี้

ตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง
จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	88	88.89
หญิง	11	11.11 .
รวม	99	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	8.08
ปริญญาตรี	76	76.77
ปริญญาโท	14	14.14
ไม่ระบุ	1	1.01 .
รวม	99	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารโรงเรียน	14	14.14
ครูผู้สอน	56	56.57
ผู้เกี่ยวข้อง	29	29.29 .
รวม	99	100.00

ตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง
จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
1 - 5 ปี	17	17.17
6 - 10 ปี	21	21.21
11 - 15 ปี	39	39.39
มากกว่า 15 ปี	19	19.20
ไม่ระบุ	3	3.03
รวม	99	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 8 จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องส่วนมากเป็นชายมีวุฒิปริญญาตรี ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11 - 15 ปี โดยแยกเป็นตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 14.14 ครูผู้สอนร้อยละ 56.57 และผู้เกี่ยวข้องร้อยละ 29.29

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ รายได้ อาชีพ พื้นที่ทำมาหากิน จำนวนบุตรและการได้รับทราบโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลักษณะการจำแนก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	213	66.56
หญิง	107	33.44
รวม	320	100.00
รายได้		
พออยู่พอกิน	264	82.50
ไม่ค่อยพอกิน	28	8.75
พอกินและมีเหลือเก็บ	28	8.75
รวม	320	100.00
อาชีพ		
อาชีพหลัก		
- ทำนา	287	89.69
- ทำไร่	26	8.12
- รับจ้าง	7	2.19
รวม	320	100.00

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ รายได้ อาชีพ พื้นที่ทำมาหากิน จำนวนบุตรและการได้รับทราบโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ลักษณะการจำแนก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพครอง		
- ทำสวนทำไร่	165	51.56
- รับจ้าง	142	44.38
- ค้าขาย	13	4.06
รวม	320	100.00
พื้นที่ทำมาหากิน		
มีพื้นที่ทำมาหากิน	284	88.75
ไม่มีพื้นที่ทำมาหากิน	36	11.25
รวม	320	100.00
จำนวนบุตรอื่น ๆ		
บุตรอยู่ในระหว่างเรียน	271	84.69
บุตรที่ไม่ได้เรียน	38	11.88
ประกอบอาชีพ	11	3.43
รวม	320	100.00

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามเพศ รายได้ อาชีพ พื้นที่ทำมาหากิน จำนวนบุตรและการได้รับทราบโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ลักษณะการจำแนก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยได้ทราบการเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1		
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ทราบ	311	97.19
ไม่ทราบ	9	2.81
ทราบโดยการประชุมชี้แจงของโรงเรียน	194	60.62
นักเรียนเล่าให้ฟัง	108	33.75
การพบปะพูดคุยกับครู	18	5.63
รวม	320	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 9 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน เป็นชายร้อยละ 66.56 เป็นหญิงร้อยละ 34.44 มีรายได้พออยู่พอกิน อาชีพหลักมีการทำนา ทำสวน และทำไร่เป็นอาชีพรอง มีพื้นที่ทำมาหากินเป็นของตนเอง มีบุตรอยู่ระหว่างเรียน การเปิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทางโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงให้ทราบ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระยะเวลาหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สถานศึกษาเดิม ระยะทางมาโรงเรียน อาชีพผู้ปกครองและการพักอาศัยของนักเรียน

ลักษณะการจำแนก	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	145	45.31
หญิง	175	54.96
รวม	320	100.00
อายุ		
10 - 12 ปี	2	0.62
13 - 15 ปี	314	98.43
16 ปีขึ้นไป	4	0.95
รวม	320	100.00
ระยะเวลาหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		
จบไม่ถึงปี	254	79.37
จบมาแล้ว 1 ปี	49	15.31
จบมาแล้วมากกว่า 1 ปี	17	5.32
รวม	320	100.00

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระยะเวลาหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สถานศึกษาเดิม ระยะทางมาโรงเรียน อาชีพผู้ปกครองและการพักอาศัยของนักเรียน (ต่อ)

ลักษณะการจำแนก	จำนวน	ร้อยละ
สถานศึกษาเดิม		
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		
จากโรงเรียนในโครงการฯ	235	73.44
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอื่น	85	26.56
รวม	320	100.00
ระยะทางมาโรงเรียน		
ไม่ถึง 1 กิโลเมตร	238	74.38
1 - 2 กิโลเมตร	63	19.69
3 กิโลเมตรขึ้นไป	19	5.94
รวม	320	100.00
ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ		
บิดา-มารดา	305	95.31
ญาติพี่น้อง	15	4.69
รวม	320	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนตามตารางที่ 10 พบว่า เป็นหญิง ร้อยละ 54.96 เป็นชายร้อยละ 45.31 ส่วนมาก อายุระหว่าง 13-15 ปี เป็นนักเรียนที่ เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเดิมแล้วเข้าเรียนต่อ การเดินทางมาโรงเรียน ระยะทางไม่ถึง 1 กิโลเมตร ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดา

4.1.2 สภาพการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการที่จะเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1) วิธีการและเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ

การคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจาก คณะกรรมการคัดเลือกโดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกตามรายละเอียดที่เสนอไว้ในตารางที่ 11-12 ดังนี้

ตารางที่ 11 คณะกรรมการที่พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ

คณะกรรมการคัดเลือก	จำนวน (N = 14)
1. คณะกรรมการระดับจังหวัด	10
2. คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ	8
3. คณะครูในโรงเรียน	8
4. คณะกรรมการการศึกษา	5
5. คณะกรรมการหมู่บ้าน	4
6. คณะกรรมการสภาตำบล	2
7. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน	2
8. ไม่ผ่านคณะกรรมการใด ๆ	1

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 11 จะเห็นว่าส่วนมากคณะกรรมการระดับจังหวัดเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก รองลงมาคือ คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและคณะครูในโรงเรียน ส่วนคณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกเป็นบางโรงเรียน และมี 1 โรงเรียนที่ไม่ผ่านคณะกรรมการใดเลย

ตารางที่ 12 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	จำนวน (N = 14)	ร้อยละ
1. ความพร้อมของผู้บริหารและครูผู้สอน	12	33.34
2. ตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนมัธยม เกิน 10 กิโลเมตร	9	25.00
3. ความพร้อมด้านครุภัณฑ์ อาคารและสถานที่	7	19.44
4. ตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกล	7	19.44
5. ความสำเร็จด้านการเรียนการสอนวิชาสามัญ	1	2.78

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการใช้ในการพิจารณาเลือกโรงเรียนเข้าโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ห่างจากโรงเรียนมัธยม เกิน 10 กิโลเมตร ความพร้อมด้านครุภัณฑ์ อาคารสถานที่และตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกล เกณฑ์ที่ได้รับการพิจารณาเช่นอันดับสุดท้าย คือ ความสำเร็จด้านการเรียนการสอนวิชาสามัญ

2) การเตรียมการและการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมการเตรียมการสำหรับการดำเนินงานตามโครงการ และการประชาสัมพันธ์โครงการตามที่เสนอไว้ในตารางที่ 13-14 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ระยะเวลาเตรียมการของโรงเรียนเพื่อดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

ระยะเวลาเตรียมการ	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
1. เตรียมการล่วงหน้า 1-2 เดือน	8	57.14
2. ไม่ได้เตรียมการล่วงหน้า	3	21.43
3. เตรียมการล่วงหน้า 3 - 4 เดือน	2	14.29
4. เตรียมการล่วงหน้ามากกว่า 6 เดือน	1	7.14
รวม	14	100

จากข้อมูลในตารางที่ 13 พบว่ามี 8 โรงเรียนเตรียมการล่วงหน้า 1-2 เดือน ไม่ได้เตรียมการล่วงหน้าเลย 3 โรงเรียน และเตรียมการล่วงหน้ามากกว่า 6 เดือน เพียง 1 โรงเรียนเท่านั้น

ตารางที่ 14 จำนวนโรงเรียนที่ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ เพื่อดำเนินงานโครงการขยายโอกาส

วิธีการประชาสัมพันธ์	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. กระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านและโรงเรียน	13
2. ประชาสัมพันธ์ผ่านเด็กนักเรียน	13
3. จัดให้ครูออกพบปะกับชาวบ้าน	12
4. จัดประชุมชี้แจงกับชาวบ้านเป็นทางการ	9
5. จัดพิมพ์เอกสารแจกจ่าย	5

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 14 จะเห็นว่าส่วนมากโรงเรียนใช้วิธีกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านและโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ผ่านเด็กนักเรียน รองลงมาคือจัดให้ครูออกพบปะกับชาวบ้าน ประชุมชี้แจงกับชาวบ้านและพิมพ์เอกสารแจกจ่าย

3) การสรรหาและพัฒนาบุคลากร

(1) การสรรหาบุคลากร

การคัดเลือกบุคคลให้มาทำการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้บริหารโรงเรียนได้คัดเลือกครูผู้สอนที่มีอยู่ให้มาทำการสอนโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามตารางที่ 15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ร้อยละของเกณฑ์ที่โรงเรียนใช้คัดเลือกครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เกณฑ์ใช้ในการคัดเลือก	ความถี่ (N = 14)	ร้อยละ
1. ความถนัดด้านการสอนวิชาสามัญ	13	22.81
2. วุฒิและวิชาเอก	11	19.30
3. ความถนัดด้านการสอนวิชาชีพ	11	19.30
4. ความชำนาญและประสบการณ์สอน	10	17.54
5. ความต้องการสมัครใจ	9	15.79
6. หากครูสอนวิชานั้น ๆ ไม่ได้	3	5.26
7. มีชั่วโมงสอนน้อย	-	-

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 15 จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกครูเข้ามาทำการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพิจารณาความถนัดการสอนวิชาสามัญ รองลงมา คือ พิจารณาด้านวุฒิ วิชาเอกและความถนัดด้านการสอนวิชาชีพ ส่วนเกณฑ์ที่มีชั่วโมงสอนน้อยไม่ปรากฏว่ามีผู้บริหารโรงเรียนคนใดใช้เลย

(2) การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนมีวิธีพัฒนาบุคลากรหลายวิธี ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 วิธีการที่โรงเรียนจัดพัฒนาบุคลากร

วิธีการพัฒนาบุคลากร	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. ส่งเข้าประชุมอบรม	14
2. การให้ศึกษาค้นคว้าเอกสารด้วยตนเอง	13
3. ศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมศึกษา	13
4. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน	10

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 16 พบว่า ผู้บริหารทุกโรงเรียนพัฒนาบุคลากรโดยวิธีส่งเข้าประชุมอบรม รองลงมาคือวิธีการให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมศึกษา และประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน

4) การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ

ในด้านการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนในโครงการนั้น นอกจากงบประมาณและทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรจากต้นสังกัดแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและ เอกชน ตามรายละเอียดในตารางที่ 17-18 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แหล่งที่โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุน

แหล่งที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. โรงเรียนจัดหาทุน	11
2. จากชุมชนและประชาชนทั่วไป	8
3. จากองค์กรและเอกชนอื่น ๆ	7
4. จากผู้ปกครองนักเรียน	6
5. จากหน่วยงานราชการอื่น ๆ	1

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลตารางที่ 17 จะเห็นว่าโรงเรียนได้งบประมาณ โดยจัดหาตนเองเป็นส่วนมาก รองลงมาได้รับจากชุมชนทั่วไปจากองค์กรเอกชนอื่น ๆ และจากผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงานราชการอื่น ๆ นั้นมีส่วนช่วยสนับสนุนในด้านงบประมาณน้อยมาก

ตารางที่ 18 ทรัพยากรที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงาน

ทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุน	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. แรงงาน	11
2. วิทยากรท้องถิ่น	10
3. วัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน	3
4. วัสดุครุภัณฑ์การสอน	2
5. ทุนการศึกษา	1
6. ทุนดำเนินการ	-

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 18 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนด้านแรงงานและการเป็นวิทยากรท้องถิ่น สำหรับวัสดุครุภัณฑ์วัสดุการสอน และทุนการศึกษาได้รับการสนับสนุนน้อยมากโดยเฉพาะทุนดำเนินการไม่ได้รับการสนับสนุนเลย

5) ความร่วมมือช่วยเหลือของโรงเรียนที่เลี้ยงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความร่วมมือช่วยเหลือของโรงเรียนที่เลี้ยงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนในโครงการฯ ตามข้อมูลปรากฏในตารางที่ 19 ส่วนตารางที่ 20 และตารางที่ 21 เป็นการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ตารางที่ 19 ความร่วมมือช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนในโครงการได้รับจากโรงเรียน
พี่เลี้ยง

ความร่วมมือช่วยเหลือที่ได้รับ	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. การจัดทำแผนการสอนและตารางสอน	13
2. การวัดและประเมินผล	11
3. การทำหลักฐานและเอกสารประจำชั้น	8
4. ให้อาจารย์ไปสังเกตการสอนที่โรงเรียนพี่เลี้ยง	4
5. การนิเทศการสอนในชั้นเรียน	1

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตารางที่ 19 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากโรงเรียนพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนและตารางสอน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล การจัดทำเอกสารประจำชั้น การให้อาจารย์ไปสังเกตการสอนที่โรงเรียนพี่เลี้ยง ส่วนการนิเทศการสอนในชั้นเรียนนั้น ได้รับความช่วยเหลือน้อยมาก

ตารางที่ 20 หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (N = 14)
1. กรมวิชาการ	10
2. กรมสามัญศึกษา	5
3. วิทยาลัยครู	4
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 20 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านการใช้หลักสูตรจากกรมวิชาการ รองลงมาคือกรมสามัญศึกษา วิทยาลัยครูและศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน

ตารางที่ 21 ความร่วมมือ ช่วยเหลือโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ความร่วมมือช่วยเหลือ	จำนวนโรงเรียน (N = 29)
1. ร่วมจัดทำแผนการสอน	24
2. ใหยืมสื่อวัสดุอุปกรณ์	20
3. จัดให้ครูโรงเรียนพี่เลี้ยงและครูโรงเรียนในโครงการฯ ได้พบปะกัน	17
4. จัดโปรแกรมการศึกษาครูงานโรงเรียนพี่เลี้ยง	16
5. ให้มีการประชุมแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	13
6. ให้ครูมานิเทศการจัดกิจกรรมการสอน	9
7. ให้ครูมาแนะนำการจัดทำงานธุรการ	9
8. ให้ครูมาสาธิตการสอนในห้องเรียน	3

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตารางที่ 21 พบว่าโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการจัดทำแผนการสอน การให้ยืมสื่อวัสดุอุปกรณ์เป็นอันดับรองลงมาและการให้ครูสาธิตการสอนในห้องเรียนมีน้อยที่สุด

6) การนิเทศติดตามผล

โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ตามตารางที่ 22 เนื้อหาสาระของการนิเทศติดตามผลดังกล่าวได้เสนอในตารางที่ 23 ส่วนตารางที่ 21 เป็นการเสนอผลการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ 22 หน่วยงานที่ไปนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการฯ

หน่วยงานที่ไปนิเทศติดตามผล	จำนวนโรงเรียน (N = 14)
1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	13
2. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	12
3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	3
4. โรงเรียนมัธยมที่เลี้ยง	1
5. กลุ่มโรงเรียนมัธยม	1
6. ศึกษาธิการอำเภอ	1

จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลแล้วจะเห็นว่าหน่วยงานที่ไปนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รองลงมาได้แก่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โรงเรียนที่เลี้ยง กลุ่มโรงเรียนมัธยมและศึกษาธิการอำเภอไปนิเทศติดตามผลน้อย

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นต่อเนื้อหาสาระของการนิเทศติดตามผลที่โรงเรียนได้รับ

เนื้อหาสาระของการนิเทศติดตามผล	จำนวน (N = 14)	ร้อยละ
1. การดำเนินงานตามโครงการ	13	92.86
2. การเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ	13	92.86
3. การวัดและประเมินผล	11	78.57
4. การนิเทศทั่ว ๆ ไปไม่จำเพาะเจาะจง	10	74.43
5. การจัดกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน	9	62.29
6. การจัดทำและการใช้เอกสาร	5	35.71
7. การจัดทำและการใช้สื่อการสอน	5	35.71

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของการนิเทศติดตามผลที่โรงเรียนได้รับจากข้อมูลในตารางที่ 23 พบว่า การนิเทศติดตามผลส่วนใหญ่เป็นการติดตามการดำเนินงานตามโครงการและการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล การนิเทศทั่ว ๆ ไปไม่จำเพาะเจาะจง และการนิเทศติดตามผล การจัดทำและการใช้เอกสาร การใช้สื่อการสอน อยู่ในอันดับน้อย

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นต่อผลของการนิเทศติดตามผลที่โรงเรียนได้รับ

ผลการนิเทศติดตามผล	จำนวน
	(N = 14)
1. ได้ผลระดับปานกลาง	7
2. ได้ผลระดับน้อย	5
3. ได้ผลระดับมาก	2
รวม	14

เมื่อพิจารณาถึงผลของการนิเทศติดตามผลที่โรงเรียนได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ตามข้อมูลในตารางที่ 24 พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ได้ผลระดับปานกลาง ผู้บริหารส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีความคิดเห็นเห็นว่าเท่าที่ผ่านมาได้ผลอยู่ในระดับมาก

7) การเตรียมการสำหรับปีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการในปีการศึกษา 2535 เกิดผลคืออย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนได้เตรียมการด้านต่าง ๆ ไว้ตามรายละเอียดในตารางที่ 25 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 การเตรียมการเพื่อดำเนินงานในปีการศึกษา 2535

กิจกรรมการเตรียมการ	จำนวน
	(N = 14)
1. รายวิชาที่เปิดสอน	14
2. การประชาสัมพันธ์	13
3. ครูผู้ปฏิบัติการสอน	13
4. ห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ	11
5. การจัดหาและการใช้งบประมาณ	10
6. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ	9

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตารางที่ 25 จะเห็นว่าทุกโรงเรียนได้เตรียมการรายวิชาที่เปิดสอน รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ การเตรียมครูผู้สอน เตรียมห้องเรียน เตรียมงบประมาณ และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

8) ความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน มีความคาดหวังล่วงหน้าก่อนที่นักเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในตารางที่ 26 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังต่อความสำเร็จด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คุณภาพของนักเรียน	ระดับความคาดหวัง		แปลความ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.08	0.76	มาก
2. ด้านวิชาชีพ	3.93	0.73	มาก
3. ด้านวิชาสามัญ	3.57	0.65	มาก
รวม	3.86	0.71	มาก

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตารางที่ 26 จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคาดหวังว่า นักเรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีความสำเร็จ อยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน โดยเรียงตามลำดับ

9) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตารางที่ 27 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในส่วน of ครูผู้ปฏิบัติการสอน

สภาพการจัดกิจกรรม	ระดับการปฏิบัติงาน		แปลความ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. กระตุ้นให้นักเรียนปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	3.60	0.56	ครบถ้วน
2. กำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตร	3.56	0.64	ครบถ้วน
3. ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามขั้นตอนกระบวนการ	3.54	0.70	ครบถ้วน
4. ตรวจสอบความรู้และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนักเรียนเสมอ	3.34	0.61	เกือบครบถ้วน
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจปัญหาด้วยตนเอง	3.32	0.60	เกือบครบถ้วน
6. ติดตามกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	3.22	0.53	เกือบครบถ้วน
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร	3.21	0.68	เกือบครบถ้วน
8. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องจำเป็นแก่นักเรียน	3.20	0.63	เกือบครบถ้วน
9. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา	3.13	0.72	เกือบครบถ้วน
10. ให้นักเรียนวางแผนกำหนดแนวทางการทำงานของตน	3.11	0.73	เกือบครบถ้วน
11. จัดให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะตามขั้นตอน	3.09	0.65	เกือบครบถ้วน
12. ให้คำแนะนำให้แก่ผู้เรียนทั้งคำชี้แนะวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น	3.09	0.82	เกือบครบถ้วน
13. ให้นักเรียนเผยแพร่ผลงานและประเมินค่าของงาน	2.98	0.71	เกือบครบถ้วน
14. กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีขั้นตอน	2.95	0.67	เกือบครบถ้วน

ตารางที่ 27 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนในส่วนของครูผู้ปฏิบัติการสอน (ต่อ)

สภาพการจัดกิจกรรม	ระดับการปฏิบัติงาน		แปลความ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
15. จัดทำแผนการสอน แผนการสอน	2.84	0.98	เกือบครบถ้วน
16. เลือกใช้เลือกหาจัดทำสื่อที่เหมาะสม	2.78	0.63	เกือบครบถ้วน
17. ทำบันทึกการสอนในวิชาที่รับผิดชอบสม่ำเสมอ	2.55	1.02	เกือบครบถ้วน
รวมเฉลี่ย	3.11	0.67	เกือบครบถ้วน

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 27 พบว่าสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอน ได้ปฏิบัติในระดับเกือบครบถ้วนทุกกิจกรรม และกิจกรรมที่ปฏิบัติได้ครบถ้วนคือ กระตุ้นให้นักเรียนปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเสมอ การกำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรและให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามขั้นตอนกระบวนการ

10) การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนดังในตารางที่ 28 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ		แปลความ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ทำแบบฝึกหัดตามที่ครูมอบหมาย	3.56	0.67	ครบถ้วน
2. ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นกลุ่ม	3.54	1.01	ครบถ้วน
3. ได้รับงานจากโรงเรียนไปทำที่บ้าน	3.51	1.05	ครบถ้วน
4. ได้รับความรู้ไปใช้ที่บ้าน	2.76	0.94	เกือบครบถ้วน

ตารางที่ 28 การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ		แปลความ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
5. ได้ปฏิบัติการเรียนรู้วิชาชีพ	2.61	1.06	เกือบครบถ้วน
6. มีโอกาสศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง	2.27	0.82	พอประมาณ
7. ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัว	2.27	0.97	พอประมาณ
8. ศึกษาค้นคว้าความรู้จากห้องสมุด	2.15	0.73	พอประมาณ
9. มีโอกาสรายงานหน้าชั้น	2.07	0.96	พอประมาณ
10. มีโอกาสเป็นหัวหน้ากลุ่ม	1.14	1.20	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.47	0.94	พอประมาณ

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 28 พบว่า นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในระดับพอประมาณ แต่กิจกรรมที่ปฏิบัติครบถ้วนคือ การทำแบบฝึกหัดตามที่ครูมอบหมายเป็นประจำ การได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มและได้รับงานจากโรงเรียนไปทำที่บ้าน ส่วนกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติน้อยคือ มีโอกาสเป็นหัวหน้ากลุ่ม

4.1.3 ปัญหาการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

ในการนำเสนอข้อมูล ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานได้นำเสนอประเด็นสำคัญ ๆ คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน ประเด็นที่สอง ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในส่วนของครูผู้ปฏิบัติการสอน ประเด็นที่สาม ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในส่วนของผู้เกี่ยวข้อง และประเด็นที่สี่ ปัญหาการเรียนของนักเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังปรากฏในตารางที่ 29-32

ตารางที่ 29 ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของผู้บริหารโรงเรียน

รายการปัญหา	ระดับปัญหา		แปลความ
	X	S.D.	
1. การจัดสรรงบประมาณล่าช้า	4.57	0.51	มากที่สุด
2. บุคลากรไม่เพียงพอ	4.50	0.65	มาก
3. การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ	4.21	0.70	มาก
4. บุคลากรขาดทักษะการสอนวิชาชีพ	3.86	1.03	มาก
5. สภาพโต๊ะเก้าอี้นักเรียนไม่เหมาะสม	3.86	1.10	มาก
6. ครูมีภาระงานอื่นมากจึงทำให้การสอนไม่ได้เต็มที่	3.71	0.83	มาก
7. การนิเทศจากผู้มีหน้าที่ไม่ตรงตามความต้องการของครู	3.64	0.75	มาก
8. วัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบการเรียนการสอน ไม่เหมาะสม	3.43	0.94	ปานกลาง
9. สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมในการจัดการเรียน การสอน	3.14	1.35	ปานกลาง
10. ขาดเครื่องมือวัดประเมินผลที่มาตรฐาน	3.14	0.86	ปานกลาง
11. บุคลากรขาดทักษะในการสอนวิชาสามัญ	3.00	1.04	ปานกลาง
12. ขาดการอบรมสัมมนาหลักสูตรการจัดทำแผนการสอน	2.86	0.86	ปานกลาง
13. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับความ สนใจความถนัดของนักเรียน	2.79	0.98	ปานกลาง
14. ขาดการประชาสัมพันธ์	2.79	0.70	ปานกลาง
15. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	2.71	0.91	ปานกลาง
16. วิชาที่เปิดสอนไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น	2.29	0.73	น้อย
17. ขาดความร่วมมือกับประชาชนและผู้ปกครอง	2.14	0.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.33	0.83	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 29 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่ที่เป็นปัญหา คือ ปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากร กล่าวคือการจัดสรรงบประมาณล่าช้าอยู่ในระดับมากที่สุด บุคลากรไม่เพียงพอและการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เป็นปัญหาในระดับน้อยคือ วิชาที่เปิดสอนไม่สอดคล้องกับท้องถิ่นและขาดความร่วมมือจากประชาชนและผู้ปกครอง

ตารางที่ 30 ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการปัญหา	ระดับปัญหา		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ขาดวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบการสอน	4.16	1.11	มาก
2. ขาดแหล่งประกอบการและวิทยากรในท้องถิ่น	3.77	1.19	มาก
3. ขาดการนิเทศติดตามจาก สปอ. และ สปจ.	3.48	1.14	ปานกลาง
4. มีภาระงานอื่นมากซึ่งทำให้ครูผู้สอนสอนได้ไม่เต็มที่	3.36	1.20	ปานกลาง
5. ขาดทักษะและความชำนาญในการวิชาชีพ	3.26	1.15	ปานกลาง
6. ขาดการประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.07	1.08	ปานกลาง
7. ขาดทักษะในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	2.85	0.98	ปานกลาง
8. ขาดความสนใจสนับสนุนด้านการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง	2.77	1.16	ปานกลาง
9. ขาดการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน	2.59	1.09	ปานกลาง
10. ขาดความรู้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	2.39	0.89	น้อย
11. การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้	2.38	1.00	น้อย
12. ขาดความรู้ความสามารถในการสอนวิชาสามัญ	2.18	0.81	น้อย
13. จัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามความสนใจนักเรียน	2.18	0.79	น้อย
14. ขาดความกระตือรือร้นและความสนใจการเรียนของนักเรียน	2.05	1.02	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.89	1.04	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 30 จะพบว่าปัญหาของครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ วัสดุและเอกสารประกอบการสอน แหล่งประกอบการและวิทยากรในท้องถิ่น ที่เป็นปัญหในระดับน้อย คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนไม่เป็นตามความรู้ความสามารถในการสอนวิชาสามัญ กับการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน และความกระตือรือร้นและความสนใจการเรียนของนักเรียน

ตารางที่ 31 ปัญหาของผู้เกี่ยวข้องที่เห็นต่อการดำเนินงานโครงการขยายโอกาส

รายการปัญหา	ระดับปัญหา		แปลความ
	X	S.D.	
1. ความยุ่งยากในการจัดหาบุคลากรมาทำการสอน	3.86	0.08	มาก
2. การสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอ	3.81	0.85	มาก
3. เวลาเตรียมการเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 กระชั้นชิด	3.64	1.16	มาก
4. ไม่พร้อมในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากร	3.36	1.10	ปานกลาง
5. เกิดการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการฯ ไม่ชัดเจน	3.29	1.38	ปานกลาง
6. การนิเทศติดตามผลยังไม่เป็นระบบ	3.25	0.97	ปานกลาง
7. ขาดความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน	3.07	0.81	ปานกลาง
8. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไม่ทั่วถึง	2.44	0.95	น้อย
9. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวก	2.05	0.75	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.20	0.89	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 31 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าปัญหาของการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ที่เห็นว่าเป็นปัญหาย่อยในระดับมาก คือ ความยุ่งยากในการจัดหาบุคลากรมาทำการสอน การสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอและเวลาเตรียมการเปิดมัธยมศึกษาปีที่ 1 กระชั้นชิด ส่วนที่มีปัญหาน้อยคือ การประชาสัมพันธ์ของโครงการฯ ไม่ทั่วถึงและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวก

ตารางที่ 32 ปัญหาของนักเรียนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการปัญหา	ระดับปัญหา		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. นักเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	3.55	0.85	มาก
2. โรงเรียนจัดห้องเรียนไม่เหมาะสม	2.21	1.15	น้อย
3. ทำงานบ้านมากเกินไปจนไม่มีเวลาทำแบบฝึกหัด	2.16	0.95	น้อย
4. มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้มีผลกระทบต่อการเรียน	2.03	0.86	น้อย
5. โรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพที่นักเรียนไม่สนใจ	1.98	0.97	น้อย
6. เรียนไม่ครบทุกวิชาเนื่องจากครูสอนไม่เต็มเวลา	1.93	1.01	น้อย
7. ขาดการแนะแนวจากอาจารย์ที่ปรึกษา	1.90	0.96	น้อย
8. ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว	1.72	1.01	น้อย
9. ครูไม่ทำการสอนตามตารางที่กำหนดไว้	1.62	0.95	น้อย
10. การปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้	1.58	0.98	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.03	0.97	น้อย

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 32 จะพบว่า ปัญหาของนักเรียนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาระดับน้อย แต่ที่เป็นปัญหาย่อยในระดับมาก คือ นักเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

4.1.4 ความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

1) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมที่เลี้ยง เกี่ยวกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ตามประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ความต้องการความจำเป็นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในประเด็นประชาชนจะได้รับประโยชน์จากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวตามที่เสนอไว้ในตารางที่ 33 ดังนี้

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องที่มีความคิดเห็นต่อประโยชน์จากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. สามารถพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพมากขึ้น	96	31.97
2. มีความรู้ความสามารถมากขึ้น	82	27.11
3. หางานทำได้ง่ายมีรายได้มากขึ้น	63	21.26
4. ไม่น่าจะได้ประโยชน์	48	17.96
5. มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง	9	9.16

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 33 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับอันดับแรก คือ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพมากขึ้น รองลงมาได้แก่ มีความรู้ความสามารถมากขึ้นและหางานทำได้ง่าย มีรายได้มากขึ้น

(2) แนวทางในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 34

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ที่มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นวิธีการที่รัฐควรใช้

วิธีการที่รัฐควรใช้	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. ประกาศบังคับตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นปี ๆ ไป	49	49.49
2. ประกาศบังคับทั่วประเทศ	28	28.28
3. ประกาศแต่ไม่บังคับ	14	14.14
4. ประกาศบังคับในแต่ละท้องถิ่น	8	8.08

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 34 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นต่อวิธีการที่รัฐควรใช้ในการประกาศขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันไป แต่โดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรประกาศบังคับตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นปี ๆ ไปและประกาศบังคับทั่วประเทศ

(3) หน่วยงานรับผิดชอบในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นหน่วยงานที่ควรเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดและหน่วยงานสนับสนุน กับบทบาทของท้องถิ่นหรือชุมชนที่ควรมีบทบาทในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวตามข้อมูลในตารางที่ 35-36 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องที่มีความคิดเห็น
ต่อหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการจัดและการสนับสนุนต่อโครงการขยายโอกาส

หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 99)	
1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	58	58.59
2. กรมสามัญศึกษา	27	27.27
3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน	7	7.1
4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	6	6.1
5. สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น	1	1.10

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 35 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง
มีความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการจัดและสนับสนุนโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาระดับพื้นฐาน ส่วนมากเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รองลงมา
คือ กรมสามัญศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
และสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ตามลำดับ

ตารางที่ 36 ความคิดเห็นต่อบทบาทของท้องถิ่น หรือชุมชนที่ควรมีในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทของชุมชน	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. การสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น แรงงาน ทรัพยากรอื่น ๆ	90	90.90
2. การประชาสัมพันธ์	75	75.76
3. การจัดทำหลักสูตร	29	29.29
4. การบริหาร	18	18.18
5. อื่น ๆ เช่น การร่วมเป็นวิทยากร	4	4.04

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 36 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่าท้องถิ่นหรือชุมชนมีบทบาทให้การสนับสนุนแรงงานและทรัพยากร รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ การจัดทำหลักสูตร การบริหารตามลำดับ

(4) ลักษณะของหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวตามข้อมูลในตารางที่ 37 ต่อไปนี้

ตารางที่ 37 ความคิดเห็นต่อลักษณะหลักสูตรที่ควรใช้ในโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลักษณะของหลักสูตร	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. เน้นวิชาการและวิชาชีพเท่า ๆ กัน	51	51.52
2. เน้นวิชาชีพมากกว่าวิชาการ	39	39.39
3. เน้นวิชาการมากกว่าวิชาชีพ	9	9.09

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 37 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้หลักสูตรเน้นวิชาการและวิชาชีพเท่า ๆ กัน รองลงมา คือ เน้นวิชาชีพมากกว่าวิชาการและเน้นวิชาการมากกว่าวิชาชีพ ตามลำดับ

(5) ความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อโครงการดังกล่าวตามประเด็นต่าง ๆ ดังที่ระบุไว้ในตารางที่ 38 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 38 ความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความคิดเห็น	ผู้บริหารโรงเรียน		ครูผู้สอน		ผู้เกี่ยวข้อง		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. โครงการขยายโอกาส เป็นการกระจายโอกาส ทางการศึกษาไปสู่ชนบท ห่างไกล	4.93	0.27	4.48	0.83	4.59	0.63	4.67	0.58
2. การเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนใน โครงการขยายโอกาส ไม่เป็นการแย่งเด็กจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา	4.07	1.39	4.27	1.02	3.45	1.24	3.93	1.22
3. ผู้บริหารและครูผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้	4.50	0.65	3.64	0.94	3.52	1.12	3.89	0.90
4. คุณภาพของนักเรียนใน โรงเรียนโครงการขยาย โอกาส มีแนวโน้มจะตัด เทียมกับนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา	4.50	0.65	3.64	0.94	3.52	1.12	3.89	0.90

ตารางที่ 38 ความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้บริหารโรงเรียน		ครูผู้สอน		ผู้เกี่ยวข้อง		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5. ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนสนใจสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี	4.21	0.89	3.52	0.83	3.65	0.90	3.79	0.87
6. โครงการขยายโอกาสฯ จะมีผลกระทบในทางที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา	4.07	1.07	3.70	1.31	3.48	1.02	3.75	1.13
7. โรงเรียนมีความพร้อมทั้งบุคลากรและทรัพยากรในการดำเนินงาน	3.43	1.22	2.59	1.17	2.67	1.18	2.90	1.19
รวม	4.07	0.62	3.75	1.03	3.17	1.14	3.66	0.93

เมื่อพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 38 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งคือ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่ชนบททางไกล และเห็นด้วยทุกประเด็น นอกจากประเด็นที่ไม่น่าพอใจคือ โรงเรียนมีความพร้อมทั้งบุคลากรและทรัพยากรในการดำเนินงาน

(6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้

บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะประมวลได้ดังนี้

- ด้านบุคลากร - จัดหาบุคลากรครูผู้สอนให้เพียงพอและมีความรู้ความสามารถ
ตรงตามวิชาที่ขาดแคลน
- ด้านงบประมาณ - จัดให้เพียงพอและทันต่อช่วงระยะเวลาในการดำเนินการ
- จัดให้โรงเรียนมีอำนาจในการใช้จ่ายงบประมาณ
- ด้านวัสดุอุปกรณ์ - จัดหาวัสดุครุภัณฑ์ให้เพียงพอ และเหมาะสมเช่น โต๊ะ เก้าอี้
นักเรียนและเครื่องมือ อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์กีฬา
- จัดให้มีห้องปฏิบัติการพร้อมอุปกรณ์
- ด้านอาคารสถานที่ - ปีนี้อาคารเรียนยังขาดในบางโรงเรียนและในปีต่อไปขาดห้องเรียน
ห้องทดลองปฏิบัติการอื่น ๆ เป็นอย่างมาก ควรจัดสรรงบประมาณ
ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบและห้องน้ำห้องส้วมเพิ่มขึ้น
- ด้านการจัดการ - จัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องความรู้ความสามารถ การจัดทำแผน
การสอน และหลักสูตร
- การจัดนิเทศติดตามผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ
และสม่ำเสมอ
- จัดประชุมชี้แจง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ประชาชน นักเรียน
และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ให้เข้าใจโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน

(7) ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

- ก. ความคิดเห็นเหตุจูงใจที่ส่งลูกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
และความคาดหวัง

ผลการสอบถามเหตุผลในการส่งลูกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

และความคาดหวังการเรียนต่อของลูกปรากฏข้อมูลตามตารางที่ 39-40 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 39 เหตุผลการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งลูกเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เหตุผลการตัดสินใจ	จำนวน (N = 320)	ร้อยละ
1. ต้องการให้ลูกมีงานทำและมีรายได้มากขึ้น	137	42.81
2. ลูกสมัครใจเรียน	132	41.25
3. ลูกจะได้มีความสามารถมากขึ้น	120	37.50
4. ทางโรงเรียนขอร้องให้เรียน	8	2.50
5. โรงเรียนใกล้บ้าน	1	0.31
6. ได้เรียนฟรี	1	0.31

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 39 พบว่า เหตุผลที่ผู้ปกครองส่งลูกเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น มีหลายประการแตกต่างกันไป ที่สำคัญ คือ ต้องการให้ลูกมีงานทำและมีรายได้มากขึ้น รองลงมา คือ ลูกสมัครใจเรียน ลูกจะได้มีความสามารถมากขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 40 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของบุตรหลาน

ความคาดหวัง	จำนวน	ร้อยละ
1. เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	135	42.19
2. เรียนต่อระดับสูงไปเรื่อย ๆ	115	35.94
3. เรียนต่อในด้านวิชาชีพ	69	21.56
4. เพื่อให้มีความรู้ติดตัว	1	0.31
รวม	320	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 40 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของลูกคือ คาดหวังให้ลูกเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมา คือ เรียนต่อระดับสูงไปเรื่อย ๆ เรียนต่อในด้านวิชาชีพ และเพื่อให้มีความรู้ติดตัว ตามลำดับ

ข. ความคิดเห็นต่อวิธีการที่รัฐควรใช้และหลักสูตรของโรงเรียน
ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในประเด็น
ความจำเป็น วิธีการที่รัฐควรใช้และคุณลักษณะของหลักสูตร ดังตารางที่ 41 ต่อไปนี้

ตารางที่ 41 วิธีการที่รัฐควรใช้และลักษณะของหลักสูตรของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการที่รัฐควรใช้		
- เรียนด้วยความสมัครใจ	204	63.75
- ควรบังคับเรียน	116	36.25
รวม	320	100.00
2. ลักษณะของหลักสูตรที่ควรเน้น		
- วิชาสามัญและวิชาชีพ	276	86.25
- วิชาชีพ	34	10.63
- วิชาสามัญ	10	3.12
รวม	320	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 41 พบว่า นักเรียนส่วนมากสมัครใจเข้าเรียนและลักษณะหลักสูตรควรเน้นวิชาสามัญและวิชาชีพ

(8) ความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นความต้องการจำเป็น วิธีการที่รัฐควรใช้ เหตุที่นักเรียนเข้ามาเรียน วิธีการเรียน ความแตกต่างการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 และการเรียนชั้นประถมศึกษาและความคาดหวังเมื่อนักเรียนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ดังปรากฏในตารางที่ 42 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 320)	
1. ปัจจุบันเด็กไทยส่วนใหญ่ควรเรียน		
- เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงจะพอ	201	62.81
- เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงจะพอ	82	25.63
- เรียนสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6	22	6.88
- เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็พอแล้ว	15	4.69
รวม	320	100.00
2. วิธีการที่รัฐควรใช้ในการให้เด็กเรียนต่อ		
- ควรบังคับให้เด็กจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	249	77.81
- ควรให้เรียนตามความสมัครใจ	71	22.19
รวม	320	100.00

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 320)	
3. เหตุที่นักเรียนมาเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนนี้		
- สมัครใจเรียนและผู้ปกครองสนับสนุน	274	85.63
- สมัครใจเรียนโดยผู้ปกครองไม่ค่อยเต็มใจ	18	5.63
- ผู้ปกครองเป็นผู้บอกให้เข้าเรียน	15	4.69
- ครูขอร้องให้เข้ามาเรียน	9	2.81
- เพื่อน ๆ ชวนมาเรียน	4	1.25
รวม	320	100.00
4. วิธีการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ดี		
- เรียนที่โรงเรียนเหมือนกับปัจจุบัน	284	88.75
- เรียนที่โรงเรียนและที่บ้านอย่างละครึ่ง	27	8.44
- เรียนที่บ้านตนเองแล้วมาสอบ	9	2.81
รวม	320	100.00

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 320)	
5. การเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกับการเรียนชั้นประถมศึกษา		
- การเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 น่าสนใจกว่า		
การเรียนชั้นประถมศึกษา	245	76.56
- ไม่แตกต่าง	66	20.63
- เรียนชั้นประถมศึกษาน่าสนใจกว่า	9	2.81
รวม	320	100.00
6. เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีความตั้งใจ		
- ไม่แน่ใจ	174	54.38
- เรียนต่อชั้นสูงขึ้น	97	30.31
- ประกอบอาชีพหารายได้	49	15.31
รวม	320	100.00

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 42 นักเรียนส่วนมากเห็นว่าควรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รัฐควรบังคับให้เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อทุกคน เหตุผลที่ตัดสินใจเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยความสมัครใจเรียนโดยผู้ปกครองสนับสนุน วิธีเรียนอยากให้เรียนที่โรงเรียนเหมือนปัจจุบัน การเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 น่าสนใจกว่าเรียนในชั้นประถมศึกษา และเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่แน่ใจว่าจะทำอะไรต่อไป

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่เสนอไว้ในหัวข้อ 4.1 แล้วนั้น ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

4.2.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา

1) ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2534 ส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและในปีต่อ ๆ ไปจะประสบปัญหาเป็นอย่างมาก แม้ว่าโต๊ะเก้าอี้นักเรียนมีจำนวนเพียงพอแต่ขนาดเล็กไม่เหมาะสมกับเด็กมัธยมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2534) เพราะเป็นการกำหนดให้โรงเรียนเข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกระชั้นชิด โรงเรียนเหล่านั้นมีเวลาเตรียมการล่วงหน้าเพียง 1 - 2 เดือนเท่านั้น อันจะส่งผลทางด้านสภาพของนักเรียนและคุณภาพทางการศึกษาด้วย

2) ด้านบุคลากร

โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2534 ส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่จะมาทำการสอนระดับมัธยมศึกษาต้องให้ครูที่สอนระดับประถมศึกษาอยู่แล้วมาทำการสอนระดับมัศึกษาด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ (2534) ที่ศึกษาโรงเรียนนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับเขตการศึกษา 11 บุคลากรที่ทำการสอนระดับมัศึกษามีภาระงานอื่นมากและขาดทักษะในการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ประชุมอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนและการนิเทศจากโรงเรียนพี่เลี้ยงบางโรงเรียนต้องขอยืมครูจากโรงเรียนอื่นมาช่วยราชการเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนไปพลางก่อนจนกว่าจะได้รับการจัดสรรอัตราากำลังมาให้ ถ้าไม่รีบดำเนินการจัดสรรอัตราบรรจุครูมาเพิ่มเติมและจัดอบรมครูที่มีอยู่เดิมให้มีความรู้ ทักษะการสอนแล้ว คุณภาพการศึกษาจะด้อยลงมาและนำไปเป็นห่วง

3) ด้านสื่อ - อุปกรณ์การสอน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นโดยเฉพาะอุปกรณ์การสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ เพราะโรงเรียนไม่ได้เตรียมการล่วงหน้ามาก่อน ประกอบกับเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ถึงแม้ว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะมีศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกลุ่มอยู่แล้วก็ตาม ในสภาพความเป็นจริงแล้ว มีโรงเรียนจำนวนน้อยที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มและเป็นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สื่อและอุปกรณ์นั้นยังไม่เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ควรมีในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ ของกรมสามัญศึกษาที่มีในโรงเรียนนำร่องๆ แต่ละโรงเรียนแล้วพบว่า มีครุภัณฑ์สนับสนุนการสอนดังกล่าวเพียงร้อยละ 30 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533) และทองอ่อน (2534)

ส่วนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านั้น โรงเรียนได้ยืมสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นจากโรงเรียนพี่เลี้ยงและในระยะปลายปีการศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณบ้างแล้ว บัณฑิตกล่าวจึงเบาบางได้บ้าง แต่ควรมีการเตรียมการระยะยาวสำหรับสื่อและอุปกรณ์การสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 3 และถ้าจะให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดดำเนินการต่อไป ควรเตรียมการด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การสอนให้พร้อมและเพียงพอ หน่วยงานอื่นควรให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนเพราะผลประโยชน์จะเกิดขึ้นกับเยาวชนอันเป็นทรัพยากรของชาติร่วมกัน ซึ่งจะดำเนินการในปีต่อไปได้ด้วย

4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2534 ส่วนใหญ่พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ปฏิบัติครบถ้วนเกือบทุกกิจกรรม กิจกรรมที่จัดได้ครบถ้วนคือ กระตุ้นให้นักเรียนปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น การกำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตร และให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามขั้นตอนกระบวนการ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนี้ เป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน ทำให้กิจกรรมนั้นบรรลุผลสำเร็จและเป็นโอกาสที่ดี จะเปลี่ยนค่านิยมของนักเรียนจากการรับราชการ

มาประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดหลายอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาซีตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน เช่น ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาชีพ อุปกรณ์และสื่อการสอน เป็นต้น

แนวทางแก้ไขปัญหาคือ จัดฝึกอบรมครูให้เข้าใจเนื้อหาในหลักสูตร สามารถปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชาได้ หรือโอน ย้าย บรรจุครูที่มีความรู้สาขาวิชาเอกนั้นในโรงเรียนในโครงการฯ และอาจขอความร่วมมือหาวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยสอนในบางวิชาที่ขาดแคลน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนควรนิเทศติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรทำงานดีที่สุด

ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในระดับพอประมาณ แต่กิจกรรมที่ปฏิบัติได้ครบถ้วนคือ การทำแบบฝึกหัดตามที่ครูมอบหมายเป็นประจำ การได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มและได้รับงานจากโรงเรียนไปทำที่บ้าน ส่วนกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติน้อยคือ มีโอกาสเป็นหัวหน้ากลุ่ม แนวทางแก้ไขครูควรนำระบบการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย มาใช้ในห้องเรียนโดยการแบ่งกลุ่มย่อยจัดให้มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำและสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ตามสลับกันไปแต่ละกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเป็นหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่มก็จะทำให้แก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้

4.2.2 ปัญหาการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ และจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลาที่ต้องการ บุคลากรมีภาระการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาการเตรียมการสอนต้องใช้เวลามาก สำหรับห้องเรียนยังไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทางโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ (2534) และการศึกษาของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533) และการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับ การขาดแคลนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ที่จะเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนการ

ขาดแคลนงบประมาณและการจัดงบประมาณล่าช้านี้ รัฐควรดำเนินการให้ทันการเปิดภาคเรียน และควรจัดสรรอัตราครูแก่โรงเรียนในโครงการฯ พร้อมทั้งจัดอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถ ทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาสามัญ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในขณะดำเนินงาน

4.2.3 ความคิดเห็นต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

1) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การศึกษาระดับพื้นฐานที่จัดอยู่ 6 ปีนั้น ไม่เพียงพอควรขยายเพิ่มอีก 3 ปีเนื่องจากสภาพการณ์ปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและสังคมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอ่อน (2534) ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้ ดังนั้นการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอประกอบกับเพื่อจัดให้ทัดเทียมกับการศึกษาของอารยะประเทศ จึงสมควรให้จัดขยายเพิ่มขึ้นอีก ส่วนรูปแบบการขยายนั้นควรเป็นแบบประกาศบังคับตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นปี ๆ ไป เพื่อให้เกิดความพึงพอใจจากประชาชน และได้รับการสนับสนุนได้มากยิ่งขึ้น เพราะชุมชนแต่ละแห่งมีความพร้อมไม่เท่ากัน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดนั้นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้จัดโดยให้กรมอื่น ๆ และประชาชนสนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณิต (2534) เพราะโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอาคารสถานที่และบุคลากรมากมายที่กระจายอยู่ทั่วประเทศทุกท้องถิ่นอยู่แล้ว เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักสูตรที่ใช้สอนควรเป็นหลักสูตรที่เน้นวิชาการและวิชาชีพเท่า ๆ กัน ซึ่งหากเน้นวิชาการมาก จะทำให้เด็กส่วนหนึ่งที่เรียนปานกลางไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และไม่สามารถนำวิชาชีพไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือในสถานประกอบการได้

ส่วนการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเป็นการขยายโอกาสไปสู่ชนบทห่างไกล เพื่อจะได้ยกระดับการศึกษาระดับพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมศักดิ์ (2534) และบุคคลอีกหลายฝ่ายที่ต้องการให้ขยายการศึกษาระดับพื้นฐานเพิ่มขึ้นให้กับประชาชนทั่วประเทศ เพื่อปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในขณะนี้

2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากต้องการให้ลูกเรียนต่อให้สูงขึ้น เพื่อจะได้มีงานทำและมีรายได้มากขึ้น และความคาดหวังของผู้ปกครองส่วนมากจะให้ลูกเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีความตั้งใจไว้ว่า อย่างน้อยที่สุดจะต้องเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกัน ส่วนวิธีการจัดนั้นเห็นว่า รัฐควรจัดให้เรียนโดยความสมัครใจโดยไม่ควรบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ (2534) เพราะประชาชนส่วนหนึ่งมีฐานะยากจนไม่มีเงินส่งลูกเรียนและส่วนหนึ่งต้องการใช้แรงงานลูกในการประกอบอาชีพ หลักสูตรที่ควรเน้นวิชาสามัญและวิชาชีพเท่า ๆ กัน ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะหลักสูตรนี้ขัดแย้งกันโดย ยุทธศักดิ์ (2531) พบว่า ประชาชนนั้นต้องการเน้นวิชาชีพทั่ว ๆ ไป

3) ความคิดเห็นของนักเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันเด็กส่วนใหญ่ควรจะเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้มีความรู้ไปประกอบอาชีพและมีรายได้มากขึ้น สอดคล้องกับการประเมินผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น (2535) วิธีการที่รัฐควรใช้ในการให้เด็กเรียนต่อส่วนมากพบว่ารัฐควรบังคับให้เด็กที่จะขึ้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อทุกคนโดยสมัครใจเรียนและให้ผู้ปกครองสนับสนุน ระบบวิธีการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่นี้นั้น ควรใช้ระบบเรียนเหมือนเรียนปัจจุบัน โดยไม่เห็นด้วยกับการที่เรียนที่บ้านของตนเองแล้วมาสอบ ส่วนความคิดเห็นหลังเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว มีความไม่แน่ใจว่าจะเรียนต่อหรือประกอบอาชีพซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ดุสิต (2534) และผลวิจัยของกองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533)

จากการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านมา แม้จะมีปัญหาในการดำเนินงานบ้าง แต่ตามที่ผู้วิจัยได้ออกไปเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ทุกฝ่ายได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน และมีความภูมิใจว่าโรงเรียนของตนได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการขยายโอกาสฯ และมีความมั่นใจที่จะดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่จะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งตัวครูผู้สอนต่าง

ก็พยายามที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เข้ารับการประชุมสัมมนาในที่ต่าง ๆ ศึกษาดูงานในโรงเรียนพี่เลี้ยงทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ อนึ่งถ้าจะส่งเสริมให้คนได้รับการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ควรใช้วิธีการที่ประหยัดทรัพยากรที่สุด คือ การเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษาและไม่ควรมองผลสัมฤทธิ์ด้านเดียว แต่ควรเน้นการส่งเสริมอาชีพการอยู่ดีกินดีของประชาชนเป็นหลัก เพราะในความเป็นจริงแล้วกลุ่มบุคคลที่ต้องการให้ลูกได้เรียนเพื่อความก้าวหน้าในอนาคตคือ กลุ่มที่มีฐานะดี มักจะส่งลูกเข้าเรียนตามโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นแหล่งที่มีความเหมาะสมในการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และรัฐควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เพื่อให้ดำเนินการไปได้และผู้ด้อยโอกาสจะได้มีโอกาสเรียนต่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป